

BESLUT

2018-04-27

Dnr: 17/03184

SAKEN

Tankesmedjan, P3, 2017-11-13, inslag med en IS-låt; fråga om mediets genomslagskraft

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

INSLAGET

Inslaget i satirprogrammet *Tankesmedjan* handlade om en incident då radiokanalen Mix Megapols sändning i Malmöområdet kapades och en IS-låt spelades. I inslaget sades bland annat följande.

(Programledare 1) – Det hände något riktigt sjukt på Mix Megapol i fredags morse [...] någon hade kapat frekvensen för Mix Megapol Malmö och morgonshowen övergick till jihadistpropaganda. [...] i en halvtimme! (Programledare 2) – I en halvtimme? (Pgl 1) – Japp! (Programledare 3) – Oj, det var länge! [...] (Pgl 2) - Vad obehagligt. (Pgl 1) Jätteallvarligt. De kommer att polisanmäla detta och rapportera till Post- & telestyrelsen och allting sådant. För det som spelades plötsligt, det var terrorsekten IS kampsång: "For The Sake of Allah". Med engelsk text, radioedition. (Pgl 2) – Oj. (Pgl 1) – Ja, och jag känner lite så här, alltså, IS. Vi vet att ni är onda. Alltså, kom igen! Vi vet. Ni kapar lastbilar och oskyldigas huvuden, till höger och vänster. Ni har, så att säga, gjort nog med reklam för, för er ondska, liksom. Ni behöver inte också göra en himla reklamåt, som sätter sig på huvudet i resten av ens liv. [...] (Pgl 3) – Är den catchy? [---] (Pgl 3) – Fruktansvärt. (Pgl 1) – [...] Jag är också ganska avis på de som lyssnade på den här, på den här låten, för den är inte okej, så klart. Den står för fruktansvärda värderingar, den här IS-kamplåten. Det här är ju en mördarsekt. En terroristsekt som, sekt som mördar folk. Och absolut fruktansvärt. Men den är ju så svängig. [...] Alltså, lyssna på det här.

En bit av den aktuella IS-låten spelades i programmet. Därefter sades bland annat följande.

(Pgl 1) – Alltså, det är, man väntar bara på droppet. [...] Jag fattar att folk inte reagerade först, för man ba: ja, vad är det här för ny hit? [---] (Pgl 3) – Men det är en

vidrig, vidrig sak, en smutsig låt. [---] (Pgl 1) – Alltså, den är superhärlig rent musikaliskt då [...] Jag lyssnar gärna på den, på originalspråk. Dels för att det känns mera autentiskt. Nej, jag skojar. Men, det är för att, då förstår man inte det hemska budskapet, liksom. Det är ju skönt. (Pgl 2) – Det är också ett snyggare språk. [...] (Pgl 1) – Ja. Men nu förstod man ju vad de sjöng. Och då smyger verkligheten sig på, va. Man kommer ihåg att det är en terrororganisation full med religiösa fundamentalister och extremister som kämpar liksom för sitt kalifat och bla bla. Bara vill döda och tror att det ska ta dem till paradiset. Vidrigt. Och som om inte det är nog. Lyssna igen, bara på de här raderna.

En bit av den aktuella IS-låten spelades i programmet.

(Pgl 1) – De ska marschera till "The Gates", grindarna, till paradiset "Where our maidens await" – "där våra jungfrur väntar". (Pgl 3) – Just det. Den grejen (Pgl 1) – Det är den grejen, ja! Om man kokar ner det, så är det här en svängig låt, med ett bra beat. Med ett gäng tontar som pratsjunger om hur de vill ligga [...] inte nog med att det är terroristpropaganda det är också den här liksom, gamla trötta längtan efter 72 oskulder och så. Det är ofräscht. Det förminskar kvinnor till att bara vara, någon slags så här – antingen en vacker, stark syster som man ska skydda. Madonnan då. Eller horan, som man bara ska få ligga med. [...] Jag har nämligen en playlist som heter "Horor hela bunten" [...] och det är en spellista, fylld med låtar som är kvinnofientliga. Det går ut på att kvinnor är objekt. Ingenting annat. Och den här spellistan har jag ju inte, för att jag håller med om den åsikten. Utan det är för att de tyvärr är så himla svängiga. [...] Och på första plats ligger alltså numera "For The Sake of Allah", som seglade upp direkt på första plats.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna är i huvudsak kritiska till att det i programmet spelades upp delar av en IS-låt. Det innebar enligt flera anmälare terrorpropaganda.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anför i huvudsak följande.

Tankesmedjan är ett humorprogram i P3 med stark satirisk prägel som bevakar och kommenterar händelser och skeenden i samhället och i vår samtid. För att polarisera olika ståndpunkter och väcka debatt är uttalandena ofta vassa och ironiska. Det är ett konstnärligt grepp för att driva ämnen till sin spets, till exempel genom tillskruvade uttryckssätt. Programmet skojar dagligen om aktuella nyheter och debatter. Programmet har sänts sedan januari 2010 och dess lyssnare är därmed väl förtrogna med dess form, innehåll och tilltal.

I det aktuella inslaget spelades ett utdrag ur låten "For The Sake of Allah" i satiriskt syfte för att påvisa det absurda i att terrororganisationen IS använder populärkulturella uttryck för att sprida sitt terrorbudskap. *Tankesmedjan* valde att ta upp ämnet efter en händelse i november 2017 då Mix Megapols sändning i Malmö kapades och låten spelades i cirka 30 minuter. Omständigheten att en radiokanal blev kapad och en låt från en terrororganisation spelades upp i svensk

radio har ett väsentligt nyhetsvärde och måste därför kunna rapporteras kring från olika perspektiv, inklusive det satiriska.

Inslaget innehöll endast två korta sekvenser av själva låten om 15 respektive åtta sekunder, vilket krävdes för att illustrera låtens djupt problematiska terrorbudskap. Även om satiren och humorn var tydlig i inslaget tog programledarna samtidigt uttryckligen avstånd från IS och låtens budskap. Vidare förde programledarna en diskussion kring textens betydelse och framförde bland annat att inte nog med att låten är en terroristpropaganda, den förminskade även kvinnor. Det torde därigenom vara tydligt för lyssnarna att SR inte stod bakom det som framfördes i låten.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska ta hänsyn till radions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (17 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att programföretaget måste visa varsamhet när det gäller program eller inslag som kan uppfattas uppmäna till brott eller som innebär ett förhållande av brott och brottslingar.

Vid prövningen i ärendet aktualiseras den så kallade demokratibestämmelsen i 14 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Enligt denna ska programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Uttrycket ”det demokratiska statsskickets grundidéer” avser en statsform som bygger på fri åsiktsbildning, allmän och lika rösträtt samt fria och hemliga val. ”Alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet” avser de sidor av demokratibegreppet som anknyter till bland annat förhållandet mellan människor, till exempel fördömande av rasism, våld och brutalitet samt hävdande av jämställdhet mellan kvinnor och män. Bestämmelsen anses även innebära en skyldighet att markera avståndstagande från eller bemöta antidemokratiska uttalanden och att verka för att rasistiska fördomar bekämpas (prop. 2005/06:112 s. 32).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Mot bakgrund av uppdraget i allmänhetens tjänst bör SR visa särskild försiktighet med att i sändning förmedla sådant material som är framtaget i propagandasyfte, eftersom avsikten med sådant innehåll är att få spridning och i förlängningen påverka människors uppfattningar och handlingar. I det aktuella inslaget spelades vid två tillfällen några sekunder från en låt som enligt en programledare utgjorde jihadist- och terroristpropaganda. Syftet med

uppspelningen föreföll vara att få lyssnarna att förstå hur lätt det kan vara att tycka om eller fastna för melodin, eftersom det enligt en av programledarna var ”en svängig låt, med ett bra beat”.

Granskningsnämnden har i andra ärenden där det förekommit terrorbudskap av olika slag bland annat beaktat förekomsten av en varning inför sådana inslag och sammanhanget i vilket budskapen har presenterats. Någon varning förekom inte i nu aktuellt inslag. Programledarna tydliggjorde dock allvaret i låtens budskap, problemet med att den just kan tilltala musikaliskt och vad det är för slags organisation som står som avsändare. Även om sammanhanget var lättsamt får SR anses ha tagit tydligt avstånd från IS och låtens budskap på ett sådant sätt som krävs för att visa hänsyn till bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Berivan Yildiz, Staffan Dopping, Malin Bergström och Kristina Åberg efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.